

„Jakość rządzenia w Polsce. Jak ją badać, monitorować i poprawiać?”

Jerzy Wilkin

Wydział Nauk Ekonomicznych UW

Książka podsumowująca projekt badawczy (finansowany przez NCN)

Ta książka dotyczy spraw fundamentalnych: kondycji państwa i jego roli w życiu gospodarczym, jakości ładu politycznego, społecznego i ekonomicznego oraz kryteriów oceny tej jakości, skomplikowanych związków między demokracją a rynkiem, gospodarką a społeczeństwem obywatelskim. Nie ma w literaturze polskiej książki, która w równie systematyczny sposób zmierzyłaby się z tymi problemami.

od Wydawcy

Problematyka „dobrego rządzenia” zyskuje powszechnie na znaczeniu w związku z przedłużającym się i uporczywym kryzysem gospodarczym. Jego skutki dotyczą coraz mocniej sfery społecznej i politycznej. Widać wyraźnie, że zawodzą standardowe i wprowadzane *ad hoc* niekonwencjonalne metody zarządzania kryzysowego. Dlatego każda praca, która podejmuje tę problematykę jest teraz szczególnie przydatna. Praca zespołu Profesora Jerzego Wilkina wypełnia to zadanie bardzo dobrze, tak w warstwie koncepcyjnej, jak i empirycznej.

prof. dr hab. Jerzy Hausner

Książka podejmuje ważny temat zarówno dla rozwoju nauki, jak i praktyki funkcjonowania administracji publicznej w ramach ustroju demokratycznego. Omawia trudny i wieloaspektowy problem „jakości rządzenia”. Zaletą przedstawionych w książce studiów jest interdyscyplinarność, a więc próba spojrzenia na „jakość państwa” nie tylko z perspektywy ekonomicznej (a więc zawężonej do kryterium efektywnościowego), lecz także z innych perspektyw naukowych.

prof. Tomasz G. Grosse

JAKOŚĆ RZĄDZENIA W POLSCE

JAKOŚĆ RZĄDZENIA W POLSCE

Jak ją badać, monitorować i poprawiać?

pod redakcją Jerzego Wilkina

www.scholar.com.pl

Wydawnictwo Naukowe
SCHOLAR

Seminarium: Good governance,
7.11.2013

Struktura książki

Część I. Jakość rządzenia – rozważania teoretyczne i przegląd badań (13 rozdziałów)

Zagadnienia: podstawy metodologiczne, GG a nauki społeczne, koncepcje państwa, demokracja, ewolucja sfery publicznej, znaczenie edukacji, kapitał społeczny, cyfryzacja, GG w krajach postsocjalistycznych, struktura i jakość administracji, problemy regulacji.

Część II. Pomiar jakości rządzenia i wyniki badań empirycznych (7 rozdziałów)

Zagadnienia: pomiar i bazy danych, mierniki jakości rządzenia, partycypacja obywatelska, siła uczestników sfery publicznej, wolność gospodarcza, szara strefa.

Część III. Praktyczne uwarunkowania i bariery wdrażania zasad dobrego rządzenia w Polsce (2 rozdziały i wnioski)

Zagadnienia: monitoring jakości rządzenia, kierunki reform, wnioski i postulaty badawcze

Główne cechy projektu badawczego

- Interdyscyplinarność, ale z dominacją wątków ekonomicznych
- Kompleksowość i holistyczne ujęcie problematyki
- Koncentracja na instytucjonalnych uwarunkowaniach jakości rządzenia
- Wykorzystanie metod jakościowych i ilościowych
- Uwzględnienie aksjologicznych podstaw jakości rządzenia
- Uwzględnienie praktycznych efektów badań i sformułowanie wniosków służących poprawie jakości rządzenia w Polsce

Z czego wynika szczególnie ważne znaczenie badań i dyskusji o jakości rządzenia w Polsce?

- Jakość rządzenia wpływa na jakość życia w danym kraju
- Jakość rządzenia wpływa na uwarunkowania i efekty działania sfery biznesu
- Jakość rządzenia wpływa na zakres, znaczenie i efekty działań zbiorowych, w tym instytucji społeczeństwa obywatelskiego.
- **Jakość państwa i funkcjonowania sfery publicznej to stosunkowo słabe ogniwo systemu ukształtowanego w okresie transformacji postsocjalistycznej w Polsce**

Znaczenie jakości rządzenia dla:

- 1) Umacniania **demokratycznego państwa prawa**, co pozwala na pełne egzekwowanie praw obywatelskich, budowanie sprawiedliwego ładu politycznego i gospodarczego oraz wdrażanie zasady subsydiarności.
- 2) Rozwoju **społeczeństwa obywatelskiego** i włączania się obywateli w proces identyfikacji i rozwiązywania kolektywnych (zbiorowych, publicznych) problemów i realizacji potrzeb społeczeństwa.
- 3) Stwarzania korzystnych warunków instytucjonalnych dla **rozwoju biznesu**, wolności ekonomicznej i poprawy konkurencyjności.
- 4) Ograniczania zakresu wykluczenia społeczno-ekonomicznego i **poprawy spójności** w wymiarze terytorialnym.

Good governance - interpretacje

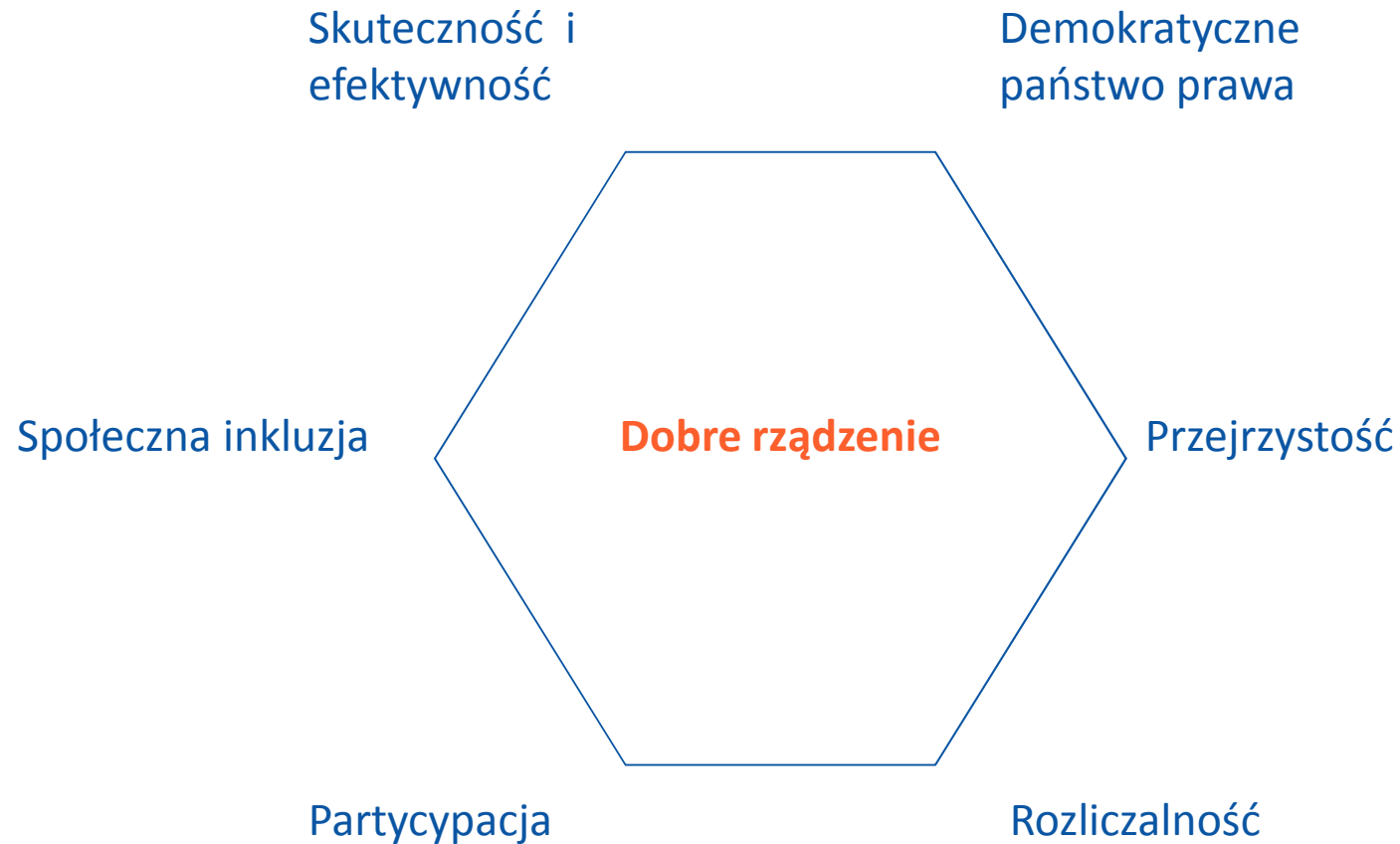
Governance – sposób koordynacji działań zbiorowych:
współrzędzenie, współzarządzanie, tworzenie ładu działań
ludzkich, interaktywność w procesie koordynacji działań

Public governance – publiczne
współrzędzenie i organizowanie
ładu społecznego oraz systemu
realizowania funkcji
publicznych
(sfera - **public ordering**)

- Nowe zarządzanie publiczne
New Public management
- Samoorganizujące się sieci

**Corporate (private)
governance** –
współzarządzanie i
organizowanie ładu działań w
sferze prywatnej
(sfera - **private ordering**)

Wymiary dobrego rządzenia

O jakości rządzenia decyduje przede wszystkim jakość instytucji

Jakość rządzenia, to jakość ram instytucjonalnych dla funkcjonowania państwa, jakość bieżącego działania organów władzy państwowej i jakość warunków dla działania obywateli i podmiotów gospodarczych, w rezultacie których poprawia się zakres i stopień zaspokajania potrzeb indywidualnych i zbiorowych obywateli.

Kto odpowiada za jakość rządzenia?

Dobre współrządzenie (*good governance*) nie może być zrealizowane jeśli po obu stronach nie nastąpią zmiany postaw, sposobów pracy i współpracy, transferu wiedzy i informacji, zaufania itp. Dobre rządzenie zależy więc od tego co dzieje się po stronie władzy i po stronie społeczeństwa. Nie można oczekiwać, że dobre rządzenie będzie darem (czy czymś wymuszonym) ze strony dobrej władzy. Społeczeństwo musi sobie to dobre rządzenie wypracować.

Niemniej jednak, główna odpowiedzialność, zwłaszcza w demokratycznych państwach, za wdrażanie zasad dobrego rządzenia spoczywa na władzach danego państwa.

CBOS, 2009: *„ludziom w Polsce bardziej zależy na tym, aby nimi dobrze rządzono, niż żeby sami uczestniczyli w rządzeniu.”*

Dobre rządy a „wiek niepewności”

- Tony Judt: *„Prawdopodobnym skutkiem nadchodzącego wieku niepewności – kiedy coraz więcej ludzi będzie miało uzasadnione powody, aby obawiać się, że stracę pracę i stanę się zbędni – okazać się może powrót do zależności od państwa.”*
- W tej sytuacji pytanie: jakie państwo i jak rządzone, ma znaczenie fundamentalne.

Główne wady jakości rządzenia w Polsce

- Ograniczona przejrzystość funkcjonowania władzy państwowej i administracji (co robi minister Graś?)
- Brak długookresowej strategii działań rządu
- Niedostatki koordynacji: rząd jako „federacja resortów”
- Bezwładność i strach w funkcjonowaniu administracji publicznej. Liczą się tylko przepisy i procedury a nie skuteczność i efektywność.
- *motywowanie pracowników do działań nakierowanych na lepsze rządzenie nie istnieje i nie może w takim układzie istnieć*
- Nadmierny formalizm – liczy się forma a nie efekty
- Brak wzajemnego zaufania w relacji: władza – społeczeństwo
- Niewielka partycypacja obywateli w procesach rządzenia
- Brak regularnego i kompleksowego monitoringu jakości rządzenia
- Niewielkie zaangażowanie nauki w poprawę jakości rządzenia.

Postulat:

Utworzenie koalicji obywatelskiej na rzecz poprawy jakości rządzenia w Polsce i zorganizowanie mocnego zaplecza badawczo-ekspertyzowego dla tej koalicji!
Kontynuowanie badań przedstawionych w naszej książce.

Good governance matters!